

Vörös István

HARC AZ EGYETEMÉRT

tragikus vígeposz

„Ma az egyetemisták egész nemzedékének szinte semmi esélye sincs megfelelő munkához jutni, ez pedig masszív tiltakozáshoz vezet. E probléma megoldásának legrosszabb módja közvetlenül a piaci igényeknek alárendelni az oktatást – ha másért nem, hát azért, mert maga a piaci dinamika teszi „elavulttá” az egyetemek nyújtotta képzést.”

Slavoj Žižek: Zúr a paradicsomban

32

1. ÉNEK

A hanyatló világ színre lép

1
Én, Virágh Ferenc, a tanár,
ki tanárkodásból éltem eddig,
igaz leszek, mint a halál,
ahová gyakran elrepítik
azokat is, kik nem érdemlik,
a legkülönfélébb bajok,
megértettem a létből ennyit,
s az értelemnek hódolok.

2

Olyan világban éltem itt,
hol percről percre mind rosszabb lett.
Mi boldogsággal részegít,
eltiporta őket sok gaztett –
hogyan ez nem igazság? Hát az lett.
Megalkuvásra kényszerült
mindenki, hezitált, mint Hamlet,
és úgy élt, mint egy menekült.

3

De menekülni nem lehet
ide, és innen nem ajánlott,
a magabiztosság lebeg,
földről nézi ezt a várost.
A hőségtől lett olyan álmos,
éjjel is izzik még a kő,
a honszeretet most halálos –
nyári kivándorlásidő.

4

Én csak azért se megyek el,
pedig nem a jólét marasztal,
a végpusztulás érdekel,
meg is előzőm egy arasszal,
a történelemnek nem nagyhal,
de nekem fontos minden itt.
Ide már nem jut védőangyal,
a bukását nem fékezik,

5

egy lehetséges jobb világ
eltűnését a cápaszájban.
A pusztulás nem furcsaság,
főleg nem itt és mostanában.
Átjár mindent a váltóáram:
ami volt, régóta nincsen itt,
bár pár dolog még önmagában
a létevel megrészegít.

6

Hogy mért taszít, mit kedvelek,
hogy mért vonz az, amit utálok?
Szülehetnek elméletek,
támadhat erről sok vitátok,
ez az egész egy furcsa átok,
végig a tízes éveket
uralja, mindent meghatároz,
lelki szmog, ami itt rekedt.

7

De nem egyszerű pusztulás,
mi lassan mindent megváltoztat,
kivész pár régi jó szokás,
mikről hiába mondtunk rosszat,
a hívei voltunk mégis soknak,
nem is tudtuk, hogy részeink.
Épp a kivétel foglalkoztat.
Hogyan lehetne így megint?

8

Hogyan lehetne úgy megint,
hogy ne az legyen a kivétel,
aki a semmin túl tekint,
és töpreng róla tiszta ésszel?
A meg nem értett világtétel
ne merülhessen feledésbe,
fontos minden észrevétel,
ha számot tartunk az egészre.

9

De most inkább a részletek,
az átformáló tízes évek
napjaiból szemezgetek,
sok összefüggésre kitérek.
Az egész világ, mint kísértet,
az égre olyanképp meredt,
valaki főntről visszánézett,
és átokkal vert éveket.

10

Ki azt hiszi, sopánkodás
mindez, és állandó rinya,
s a lét folytonos lázadás –
lehet valami igaza.
De ebben azért az fura,
hogy mindenkinél van igazság,
s néha az ostoba szava
lesz lényeges, hiába faszság.

11

Vagy manapság ilyen szavak
megint nem juthatnak a versbe,
inkább unalmas ájulat,
de az is csupán énekelve?
Nem tudom, másnak mi az elve,
a versbe nekem elvtelenség,
a logikátlanság szerelme
kell, hogy mások is elhiessék,

12

vagy kételkedjenek mindenben,
dühösen az asztalra csapva.
Szemük elé vörös fény lebben,
és azt szeretnék, hagyjam abba!
Épp akkor találok magamra,
ha más haragja eltalál,
kitárul a gondolat-kamra,
és vad vitakedv ráncigál.

13

De nem a magam igazát
hirdetem, nekem olyan nincs is,
a vélemény csak furcsaság
mivel a kételyt rendre intik:
„Fogd be a pofád, és ne hisztizz,
ne magyarázd, hogy szerinted
az ellentétek fölrepítik
a gondolkodást. Te elhitted?”

14

Én elhiszem, amit kimondok,
a tévedés a fegyverem.
Remeg a kéz, ráncos a homlok,
a kételkedés egy velem,
Az ellentmondást kedvelem,
saját magamnak is jut bőven,
amerre járok, megterem,
idegen vagyok az időben.

15

Nem magamról kéne beszélni,
de mindig fontos, ki beszél.
Amit kimond, tényleg megéri,
vagy rángatja a szenvedély?
Ugráltatja az elmeét?
Vagy sokkal inkább butasága?
Nem az a legnagyobb veszély,
hogy nem ismer senki magára?

16

Itt majd talán elmondok egy-két
disznóságot az évtizedből,
azt, hogy a világ hogyan megy szét,
és méltatom a feltörekvőt.
Hogy minden szar, az régen eldőlt,
de új irányba fordul gyakran.
Az idő leüti a delnőt,
de én fiatalos maradtam.

17

Az el nem hervadó Virágh?
A lányom egyetemista,
kijártunk annyi iskolát,
és nem nézünk sohase vissza.
A nyugalomnak ez a titka.
Bár néha visszabámulok
húsz év előtti önmagunkra.
Nagyon furcsa ez a dolog.

18

Vagy nem dolog és nem is furcsa?
Már ott voltam pár változásnál.
Ha tehetne, mind szerteszórta
mindazt, ami egyszer jó volt már.
Új ötletben senki se dúskál –
a történelem önisméltés.
A beszéde egy búskomor száj,
a hite eltagadott kétség.

19

Ha kételkedik, az se biztos,
a bizalma se bizonyosság.
Maga elől titkol pár titkot,
de túri, hogy néha kimondják.
Hogy van titok, nem az az újság,
csak az, hogy hozzáférhető,
megváltoztatja bárki sorsát,
s nem úgy múlik, mint az idő.

20

A titok feltekeredik,
mint a bokor alatt egy sikló,
és csak kevesen élvezik –
vagy rejtőzik, vagy undorító.
Ahogy sziszeg, az visszatetsző;
és meghatározza a léted,
hagy eltévedni, mint az erdő.
Ellenséged, mint az enyészet.